

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Немає нічого страшнішого за діяльне невігластво. Саме відсутність необхідних знань в умовах, коли антропогенні чинники так чи інакше втручаються в усі природні процеси на Землі, коли ми ще не навчилися прогнозувати негативні наслідки своїх впливів на природу, і робить проблему екологізації професійної діяльності актуальною і такою, що потребує негайного рішення. Як правило, природному середовищу завдається серйозної шкоди не навмисно, а через незнання, тому що ліва рука не знає, що творить права. У результаті навіть блискучі інженерні рішення, реалізовані без урахування основних екологічних вимог, достатньо часто призводять до наслідків, які повністю перекреслюють запланований народногосподарський ефект і завдають фізичного і матеріального збитку людям, а іноді й економіці цілого регіону. У таких умовах повністю неприпустимими стають некомпетентність, недалекоглядність та егоїстичність осіб, які ухвалюють рішення, дають остаточне «добро» великим природоперетворюючим проектам. Абсолютно очевидно, що сучасна система освіти не дає населенню необхідних знань в області екології. Тому часто навіть фахівці просто не розуміють взаємозв'язку між своєю діяльністю і станом природи. У цих умовах спроби окремих ентузіастів ставити і вирішувати серйозні екологічні та моральні проблеми натрапляють на нерозуміння з боку більшості населення.

Головними завданнями у системі професійно орієнтованої екологічної освіти виступають формування екологічних знань і умінь ухвалювати відповідальні рішення щодо проблем довкілля; оволодіння нормами екологічно грамотного господарювання; умінь прогнозувати професійну діяльність в аспекті її екологічної повноцінності; узгодження стратегії природи і стратегії професійної діяльності.

Комплексність і міждисциплінарність екологічної освіти втілює ідею наскрізного проникнення екологічної тематики в більшість вузівських курсів, зокрема технологічних, економічних. Донині основні і поки що недостатні фрагменти екологічних знань включалися переважно в програми і підручники з природознавства, біології та географії.

Здебільшого на викладання екології відводиться такий малий обсяг навчального часу, що робить його виклад незавершеним і

неефективним. У навчальних закладах гуманітарної спрямованості заняття з екології зведено до мінімуму, хоча незалежно від освіти кожна людина органічно пов'язана з природою і тому має чітко уявляти основи цих зв'язків, своє місце в природі і відповідальність за її стан. Тим паче, що саме гуманітарні спеціальності стають базовими для керівників досить високого рангу, які приймають рішення і з питань екології.

Широка загальна потреба в екологічному знанні за умов сучасності супроводиться необхідністю усвідомлення придатності універсальної екології вирішувати завдання, які виходять за межі дійсної предметної галузі даної науки. Сьогодні вважається, що екологічна наука – це не тільки комплекс спеціальних природно-соціальних законів і закономірностей, але і певна методологічна система, особливий стиль мислення, покликаний слугувати майбутньому фахівцеві у разі ухвалення відповідальних господарських рішень.

Екологічне наповнення та оновлення змісту кожного блоку навчальних дисциплін, форм і методів педагогічної технології підготовки фахівців у сучасному вищому навчальному закладі в цілому дасть змогу підвищити ефективність формування екологічної культури студентів, їхніх умінь та навичок (організаційних, плануючих, контрольних-оціночних, еколого-практичних) вирішувати завдання впливу на природне довкілля із урахуванням інтересів, бажань та нахилів студентів.

Виходячи з цього, можна визначити певні аспекти мотивації екологічної підготовки фахівця:

- науково-пізнавальні (розуміння механізмів і наслідків впливу людини на природу);
- економічні (оцінка економічної цінності природи як джерела існування людини, природних ресурсів для розвитку сучасного суспільства);
- етичні (бажання захистити все живе);
- естетичні (відчуття та розуміння краси природи, насолоди нею);
- валеологічні (розуміння цінності природи для фізичного розвитку та збереження здоров'я, прагнення не допустити її забруднення).